

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT 629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
ZESPÓŁ REALIZACJI
BADAŃ 621 - 07 - 57, 628 - 90 - 17
INTERNET: <http://www.cbos.pl>

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89
E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/120/120/98

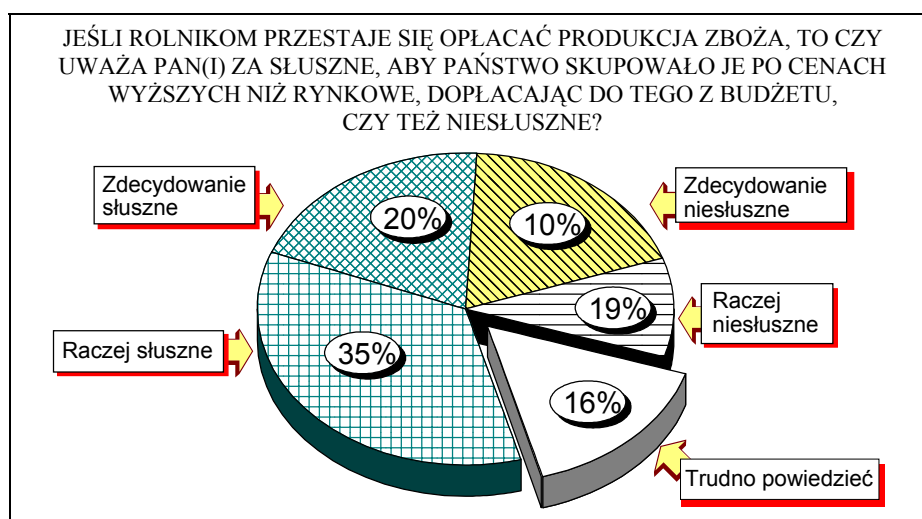
OPINIE O PROTESTACH ROLNIKÓW

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, WRZESIEŃ '98

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

- W porównaniu z sierpniem '96 wzrosła akceptacja wszystkich uwzględnionych w obu sondażach form protestu. Większość Polaków aprobuje takie sposoby manifestowania swojego niezadowolenia, jak: zbieranie podpisów pod petycjami i protestami oraz rozlepianie plakatów. Znaczne poparcie uzyskują także „tradycyjne” sposoby protestu: strajki i demonstracje, choć w stosunku do nich przeważa dezaprobata. Pozostałe z wymienionych form sprzeciwu (m. in. blokowanie torów kolejowych, okupowanie hal dworcowych przez bezdomnych, strajk głodowy, okupowanie budynków publicznych) spotykają się z dezaprobataą znacznej większości badanych.
- Niedawne rolnicze protesty za w pełni uzasadnione uznaje 45% badanych. Niewiele mniejsza grupa (41%) uważa, że są one częściowo uzasadnione. Znacznej akceptacji postulatów rolników (patrz rys.) towarzyszy potępienie formy, jaką niekiedy przybierają ich wystąpienia. Wysypywanie importowanego zboża na tory kolejowe za niedopuszczalny sposób dochodzenia swoich racji uznaje ponad dwie trzecie (68%) ankietowanych, jedna czwarta zaś dopuszcza taką możliwość.

- Większość badanych (74%) jest zdania, że protestujący nie powinni pozostawać bezkarni, jeśli spowodują dewastację czyjś mienia i szkody materialne. Część respondentów (16%) uzależnia swoją opinię w tej kwestii od konkretnych okoliczności i celów protestu. Jedynie 4% badanych skłonnych jest zwolnić protestujących z odpowiedzialności za wyrządzone szkody.

Jedną ze spraw, które w ostatnich tygodniach przyciągały uwagę opinii publicznej, były protesty rolników, domagających się m. in. podwyższenia cen skupu zbóż oraz ograniczenia importu ziarna z zagranicy. Wprawdzie ich adresatem był rząd, jednak konsekwencje prowadzonych przez rolników akcji odczuli przede wszystkim zwykli obywatele, mający trudności z dojazdem w trakcie blokad dróg, a także firmy, które poniosły straty w związku z wysypywaniem przez chłopów zboża na tory kolejowe.

Jaki oddźwięk wywołały w społeczeństwie rolnicze wystąpienia? Reakcje na nie badaliśmy na tle społecznej akceptacji różnych form protestu¹.

STOSUNEK DO RÓŻNYCH FORM PROTESTÓW SPOŁECZNYCH

Kwestię społecznego stosunku do różnego rodzaju form protestu badaliśmy wcześniej dwukrotnie. Tym razem jednak poszerzyliśmy listę badanych sposobów manifestowania niezadowolenia oraz samą formułę pytania, uwzględniając nie tylko formy sprzeciwu wobec polityki rządu, ale w ogóle metody protestu, niekoniecznie skierowane pod adresem władz centralnych (np. akcja okupowania przez bezdomnych hali dworca kolejowego w Warszawie).

W porównaniu z sierpniem '96 wzrosło poparcie dla wszystkich uwzględnionych w obu sondażach form protestu, zbliżając się do poziomu odnotowanego w styczniu '95. Tak znaczne zmiany skali aprobaty różnych sposobów wyrażania sprzeciwu w stosunkowo

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (99) przeprowadzono w dniach 14-19 sierpnia '98 na 1085-osobowej reprezentatywnej próbie losowo-adresowej dorosłych mieszkańców Polski.

krótkim okresie wskazują, że deklaracje respondentów należy ujmować w aktualnym kontekście społeczno-politycznym i interpretować raczej jako wyraz bieżących nastrojów społecznych niż rozpatrywać jako uznanie pewnych praw obywatelskich.

Tabela 1

w procentach

Czy akceptuje Pan(i) czy też nie takie formy sprzeciwu lub protestu, jak:	Wskazania respondentów według terminów badań								
	Akceptuję			Nie akceptuję			Trudno powiedzieć		
	I '95	VIII '96	VIII '98	I '95	VIII '96	VIII '98	I '95	VIII '96	VIII '98
- zbieranie podpisów pod petycjami i protestami	73	62	74	20	33	22	7	5	4
- rozlepianie plakatów	65	45	60	29	50	36	6	5	4
- demonstracje uliczne	49	27	44	45	69	51	7	4	5
- strajki	50	28	43	41	67	52	9	5	5
- pikietowanie urzędów, blokowanie dostępu do nich	-	-	25	-	-	69	-	-	6
- odmowa płacenia należności (np. podatków, czynszów)	-	-	21	-	-	71	-	-	8
- blokowanie dróg	11	7	20	83	89	76	6	4	4
- okupowanie budynków publicznych	19	10	19	73	85	76	7	4	4
- okupowanie lub blokowanie dostępu do miejsc, w których ma się zacząć budowa czegoś (np. autostrady)	-	-	19	-	-	73	-	-	8
- strajk głodowy, „głodówka”	16	8	17	75	88	78	8	4	6
- okupowanie hal dworców kolejowych przez bezdomnych	-	-	15	-	-	78	-	-	8
- blokowanie torów kolejowych	-	-	11	-	-	86	-	-	3

W ubiegłych latach pytanie brzmiało: *Czy akceptuje Pan(i) takie formy sprzeciwu, protestu wobec polityki rządu, jak:*

Do form sprzeciwu akceptowanych przez większość respondentów należą takie, które można uznać za najbardziej spokojne, nie wymagające fizycznego uczestnictwa protestujących: zbieranie podpisów pod petycjami i protestami oraz rozlepianie plakatów. Znaczne poparcie uzyskują także „tradycyjne” sposoby protestu: strajki i demonstracje, choć w stosunku do nich przeważa dezaprobatą. Pozostałe formy manifestowania swojego niezadowolenia akceptuje zdecydowanie mniejsza część społeczeństwa. Szczególnie źle odbierane jest blokowanie torów kolejowych, być może dlatego, że skutki tego rodzaju akcji są w największym stopniu uciążliwe, a przy tym bezpośrednio odczuwalne przez zwykłych obywateli.

Tezę o wpływie aktualnej sytuacji społeczno-politycznej na kształtowanie się opinii o dopuszczalnych formach protestu potwierdza analiza zróżnicowań społeczno-demograficznych deklaracji badanych. Podczas gdy przed dwoma laty rolnicy byli tą grupą społeczną, w której akceptacja różnego rodzaju protestów społecznych należała do najniższych², to obecnie ich poparcie dla większości form sprzeciwu jest wyższe od przeciętnego, w pozostałych przypadkach zaś nie odbiega od niego. W porównaniu z innymi grupami społecznymi rolnicy wyróżniają się szczególnie wysoką akceptacją takich działań, jak: blokowanie dróg (46%), blokowanie torów kolejowych (35%) oraz okupowanie budynków publicznych (38%), pikietowanie urzędów (39%), odmowa płacenia należności (36%). Ponadprzeciętną aprobatę niemal wszystkich wymienionych form protestu odnotowujemy także wśród uczniów i studentów. Relatywnie wysoka akceptacja różnych form manifestowania niezadowolenia społecznego w tej grupie nie wynika, jak należy przypuszczać, z silniejszej identyfikacji z obecnymi protestami rolniczymi (tak jak w przypadku rolników), ale z uznania w szerszym zakresie prawa do obywatelskiego sprzeciwu.

Ponadto im wyższe wykształcenie ankietowanych, tym większa aprobatą „pokojowych” metod walki o swoje cele: rozlepiania plakatów i zbierania podpisów pod petycjami i protestami. Te formy sprzeciwu najczęściej akceptują osoby z wyższym wykształceniem, kadra kierownicza i inteligencja oraz pracownicy umysłowi niższego szczebla, a także młodszy respondenci - do 34 roku życia.

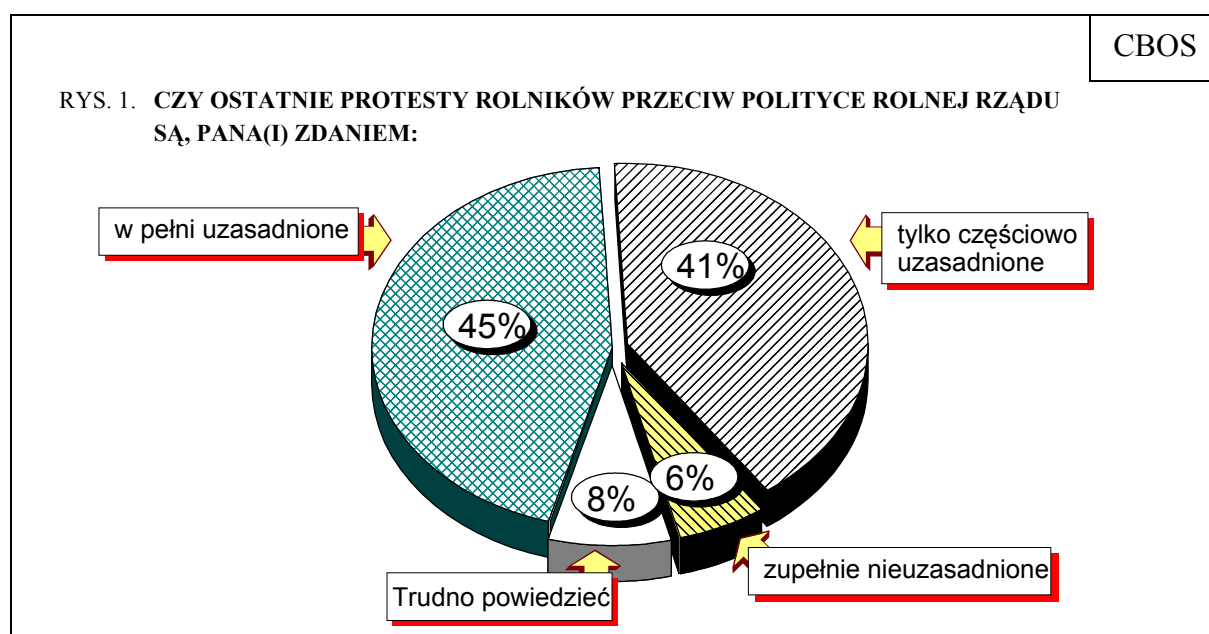
Aprobata różnych form protestu nie wiąże się natomiast (przeciwnie niż przed dwoma laty) z orientacją polityczną ankietowanych. Może to świadczyć, że obecne protesty nie są postrzegane w kategoriach politycznych, ale ekonomicznych.

² Por. komunikat CBOS „Formy sprzeciwu wobec polityki rządu i protesty w służbie zdrowia”, wrzesień '96.

STOSUNEK DO ROLNICZYCH PROTESTÓW

Spółeczny stosunek do rolniczych protestów można najkrócej określić jako zrozumienie, a nawet akceptację celów, o które walczą rolnicy, przy braku poparcia dla wykorzystywanych przez nich form dochodzenia swoich racji.

Blisko połowa badanych (45%) uznaje rolnicze protesty za w pełni uzasadnione. Niewiele mniejsza grupa (41%) uważa, że są one częściowo uzasadnione. Jedyne 6% respondentów określa je jako zupełnie bezzasadne.

Całkowite zrozumienie racji rolników częściej niż inni deklarują mieszkańcy wsi, osoby o gorszej kondycji społeczno-ekonomicznej: ankietowani z wykształceniem podstawowym i zawodowym, osoby gorzej uposażone, źle oceniające swoje warunki materialne, robotnicy niewykwalifikowani oraz bezrobotni. Naturalnie sami rolnicy zdecydowanie najczęściej (78%) znajdują pełne uzasadnienie dla protestów. O ich częściowej zasadności natomiast wolą mówić przede wszystkim badani o wyższym statusie społeczno-materialnym, przedstawiciele kadry kierowniczej i inteligencji, pracownicy umysłowi niższego szczebla oraz osoby pracujące na własny rachunek.

Stosunek do wystąpień rolników różnicuje elektoraty partyjne. Za w pełni uzasadnione uważają je przede wszystkim zwolennicy PSL, za częściowo zasadne - głównie sympatycy UW. Natomiast tak samo kwestię tę postrzegają zwolennicy dwóch głównych sił na scenie politycznej - AWS i SLD (stąd deklarowane poglądy polityczne nie są czynnikiem istotnie różnicującym opinie na ten temat).

Tabela 2

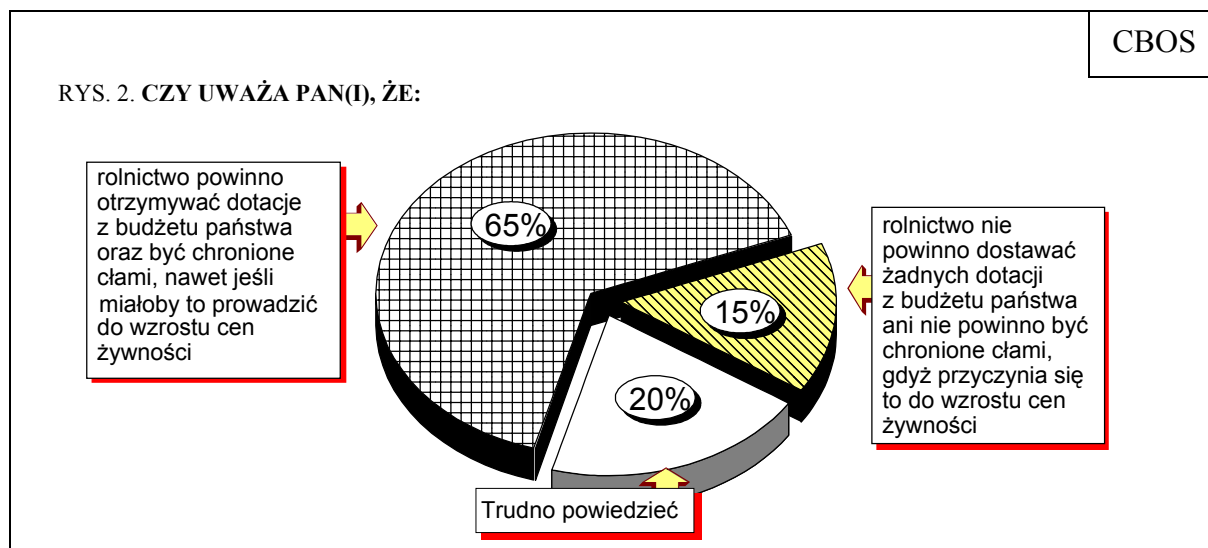
w procentach

Potencjalne elektoraty partii i ugrupowań politycznych	Czy ostatnie protesty rolników przeciw polityce rolnej rządu są, Pana(i) zdaniem:			
	w pełni uzasadnione	tylko częściowo uzasadnione	zupełnie nieuzasadnione	Trudno powiedzieć
PSL	65	32	3	1
AWS	45	46	7	3
SLD	44	46	10	1
UW	23	63	7	6
Osoby niezdecydowane, na kandydatów której partii głosować	42	36	8	14

Powszechne, przynajmniej częściowe, uznanie racji protestujących rolników wynika, jak należy sądzić, ze szczególnego nastawienia wobec rolnictwa, które - w opinii społecznej - powinno być chronione i wspierane przez państwo, a zatem jedynie w ograniczonym zakresie podlegać regulacjom rynkowym.

Większość badanych (65%) popiera ogólny postulat dotowania rolnictwa z budżetu państwa i chronienie go cłami, nawet jeśli miałyby to spowodować wzrost cen żywności. Do przeciwników wspierania rolnictwa przez dotacje i cła zalicza się jedynie 15% ankietowanych³.

³ Bardzo podobne rezultaty otrzymaliśmy w maju '97, kiedy to badani odpowiadając na to pytanie zaznaczali swoje opinie na 7-punktowej skali. Za wspieraniem rolnictwa opowiedziało się wówczas 63% ankietowanych, przeciw - 19%, opinię ambiwalentną w tej kwestii (wskazanie środka skali) wyraziło 15% badanych, natomiast 5% osób odpowiedziało „trudno powiedzieć”.

Postulaty ochrony polskiego rolnictwa spotykają się z wysoką aprobatą wszystkich grup społecznych. Protekcyjnej polityki wobec rolnictwa domagają się przede wszystkim sami rolnicy (95%), a także relatywnie często robotnicy niewykwalifikowani. Natomiast najczęściej odrzucają ją mieszkańcy dużych miast, kadra kierownicza i inteligencja oraz osoby pracujące na własny rachunek.

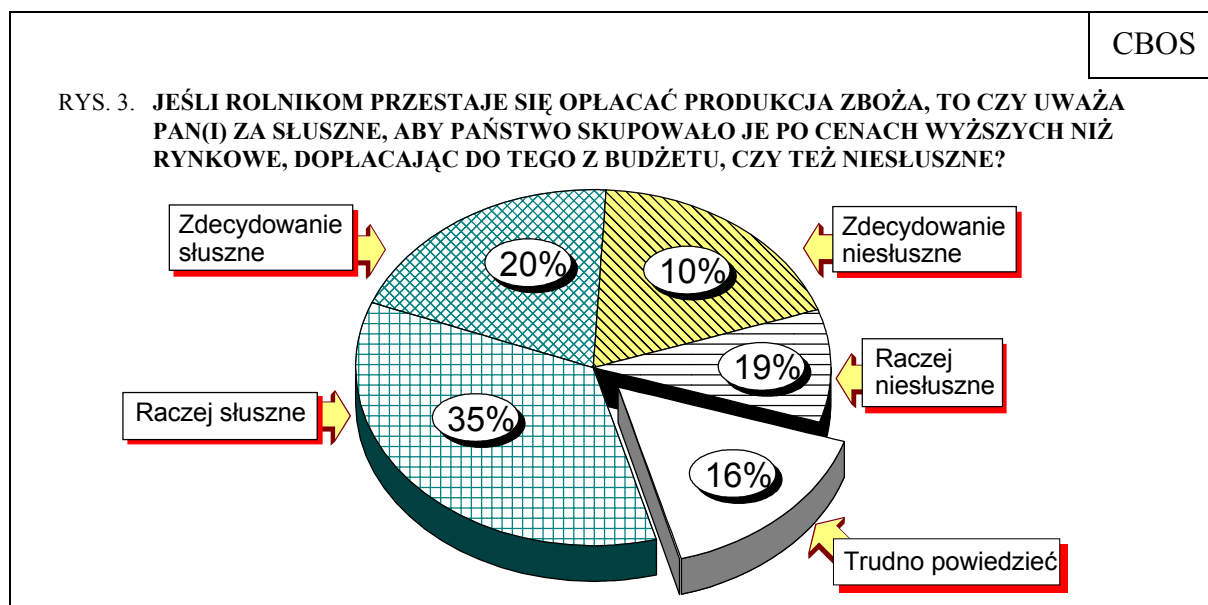
Akceptacja postulatu ochrony polskiego rolnictwa wyraźnie dominuje wśród zwolenników ugrupowań politycznych cieszących się największym poparciem społecznym. Jest ona szczególnie wysoka (niemal powszechna) wśród potencjalnych wyborców partii chłopskiej. Co ciekawe, przeciwnikami wspierania rolnictwa przez dotacje i cła najczęściej są zwolennicy SLD, natomiast stanowisko sympatyków UW, zwykle najsilniej opowiadających się za rozwiązaniami liberalnymi, nie odbiega w tej kwestii od opinii ogółu społeczeństwa.

Tabela 3

w procentach

Potencjalne elektoraty partii i ugrupowań politycznych	Czy uważa Pan(i), że:		
	rolnictwo powinno otrzymywać dotacje z budżetu państwa oraz być chronione cłami, nawet jeśli miałyby to prowadzić do wzrostu cen żywności	rolnictwo nie powinno dostawać żadnych dotacji z budżetu państwa ani nie powinno być chronione cłami, gdyż przyczynia się to do wzrostu cen żywności	Trudno powiedzieć
PSL	91	5	4
AWS	62	18	19
SLD	58	23	20
UW	65	18	18
Osoby niezdecydowane, na kandydatów której partii głosować	65	9	26

Jedną z form ochrony rolnictwa jest - postulowany przez protestujących rolników - interwencyjny skup zbóż przez państwo po cenach wyższych niż rynkowe. Rozwiązanie to uznaje za słusne, w sytuacji gdy rolnikom przestaje się opłacać produkcja zboża, ponad połowa (55%) badanych. Przeciwnego zdania jest natomiast 29% ankietowanych.

Interwencyjny skup zboża po cenach zawyżonych w stosunku do regulacji rynkowych aprobuje trzy czwarte rolników i dwie trzecie mieszkańców wsi. Jego akceptacji sprzyja także gorsze położenie materialne badanych - niższe dochody *per capita* w rodzinie, niezadowolenie z własnej sytuacji materialnej. Najbardziej zdecydowanie rozwiązaniu temu sprzeciwiają się osoby pracujące na własny rachunek (57%), mimo że większość z nich deklaruje poparcie dla ogólnego postulatu ochrony polskiego rolnictwa. Relatywnie często uważają je za niesłusne uczniowie i studenci oraz generalnie osoby młode - do 24 roku życia, mieszkańcy miast największych, a także najmniejszych (nie przekraczających 20 tys. ludności) oraz badani o lepszej kondycji społeczno-ekonomicznej (z wyższym wykształceniem, osiągający wyższe dochody, określający swoją sytuację materialną jako dobrą).

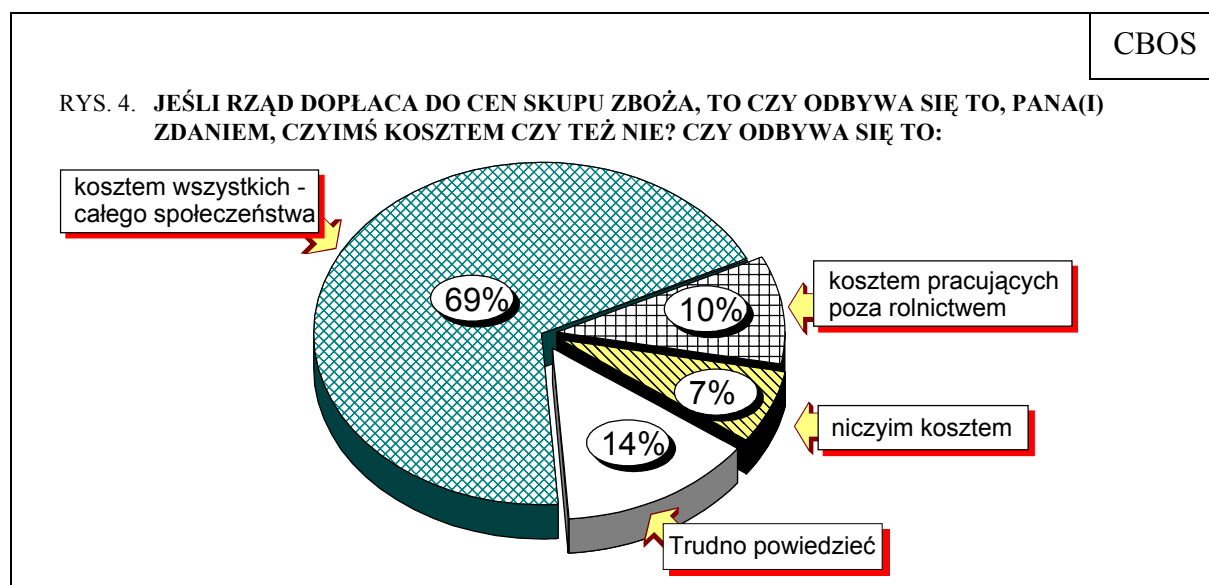
W elektoratach partyjnych interwencyjny skup zbóż po cenach wyższych niż rynkowe najczęściej popierają zwolennicy PSL, najrzadziej - sympatycy UW, których opinii w tej kwestii są równo podzielone.

Tabela 4

w procentach

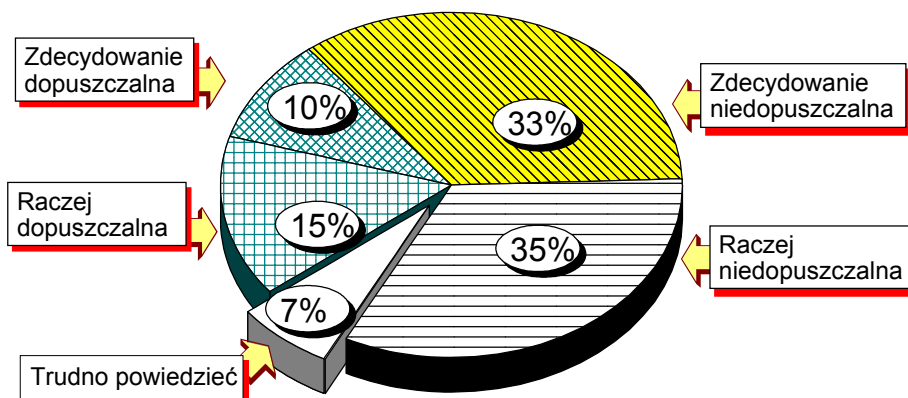
Potencjalne elektoraty partii i ugrupowań politycznych	Jeśli rolnikom przestaje się opłacać produkcja zboża, to czy uważa Pan(i) za słuszne, aby państwo skupowało je po cenach wyższych niż rynkowe, dopłacając do tego z budżetu, czy też niesłuszne?		
	Słuszne	Niesłuszne	Trudno powiedzieć
PSL	72	22	6
AWS	57	28	15
SLD	50	31	19
UW	45	45	10
Osoby niezdecydowane, na kandydatów której partii głosować	55	21	24

Większość ankietowanych zdaje się mieć świadomość, że koszty realizacji postulatów rolników - dopłaty do cen skupu zboża - pokrywać będzie całe społeczeństwo. Jedynie stosunkowo nieliczni badani są zdania, że nikt nie ponosi kosztów z tego tytułu.

Pomimo rozumienia przyczyn protestów oraz znacznego poparcia dla żądań rolników większość badanych nie akceptuje formy, jaką niekiedy przybierają ich wystąpienia. Wysypywanie importowanego zboża na tory kolejowe za niedopuszczalną metodę protestu uznaje ponad dwie trzecie (68%) ankietowanych, jedna czwarta (25%) zaś dopuszcza taką możliwość.

RYS. 5. DLA POPARCIA SWOICH ŻĄDAŃ ROLNICY M. IN. WYSYPYWALI Z WAGONÓW IMPORTOWANE ZBOŻE BLOKUJĄC TORY KOLEJOWE. CZY UWAŻA PAN(I), ŻE TA FORMA DOCHODZENIA SWOICH RACJI JEST DOPUSZCZALNA CZY TEŻ NIE?

Poparcie dla takiego sposobu artykułowania swoich opinii i interesów zdecydowanie najczęściej wyrażają sami rolnicy (48%) oraz robotnicy niewykwalifikowani (45%). Nie aprobują go głównie badani z wyższym wykształceniem, ankietowani o wyższych dochodach *per capita* w rodzinie, kadra kierownicza i inteligencja, pracownicy umysłowi niższego szczebla.

Dezaprobata wysypywania z wagonów importowanego zboża przez rolników wyraźnie, choć w niejednakowym stopniu, przeważa we wszystkich elektoratach partyjnych. Wśród sympatyków PSL jest ona najmniejsza, wśród zwolenników UW zaś niemal powszechna.

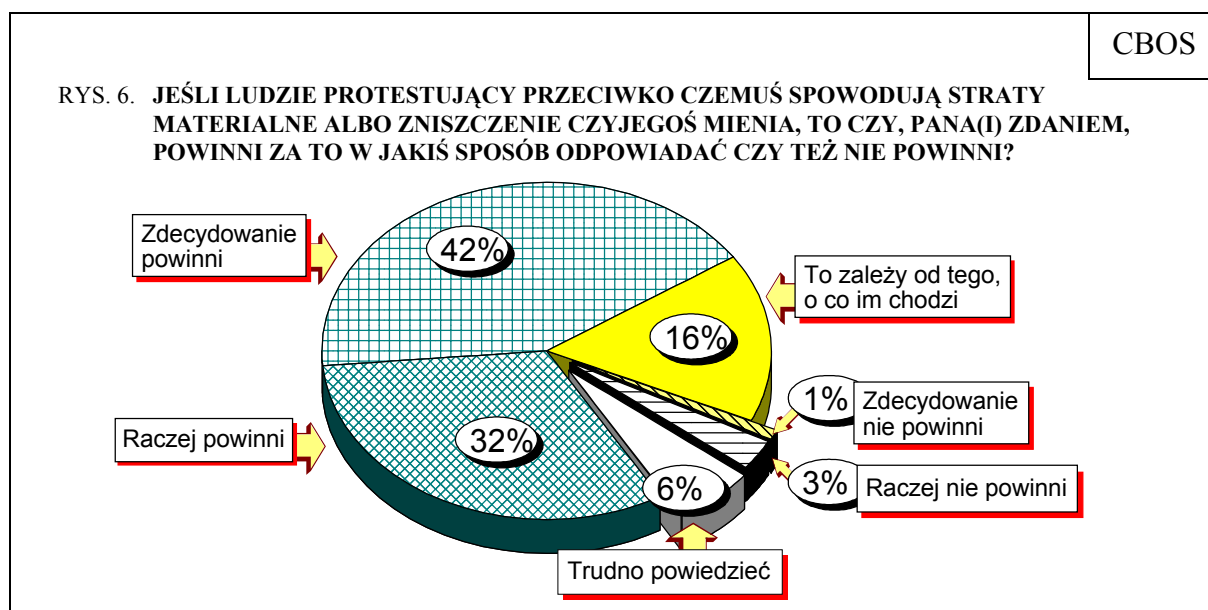
Tabela 5

w procentach

Potencjalne elektoraty partii i ugrupowań politycznych	Dla poparcia swoich żądań rolnicy m.in. wysypywali z wagonów importowane zboże blokując tory kolejowe. Czy uważa Pan(i), że ta forma dochodzenia swoich racji jest dopuszczalna czy też nie?		
	Dopuszczalna	Niedopuszczalna	Trudno powiedzieć
PSL	35	57	9
AWS	25	70	6
SLD	19	78	3
UW	8	91	1
Osoby niezdecydowane, na kandydatów której partii głosować	17	70	13

ODPOWIEDZIALNOŚĆ PROTESTUJĄCYCH ZA WYRZĄDZONE SZKODY

Krytyce form rolniczych protestów towarzyszy przekonanie, że protestujący nie powinni pozostawać bezkarni, jeśli spowodują dewastację czyjegoś mienia i szkody materialne. Zdecydowanie dominuje pogląd, że osoby takie powinny odpowiadać za spowodowane przez siebie straty materialne (74%). Część respondentów (16%) uzależnia swoją opinię w tej kwestii od konkretnych okoliczności i celów protestu. Jedynie bardzo niewielki odsetek badanych skłonny jest zwolnić protestujących z odpowiedzialności za wyrządzone szkody.

Opinia, że sprawcy szkód i zniszczeń powinni ponieść tego konsekwencje, wyraźnie przeważa we wszystkich grupach zawodowych. Stosunkowo najrzadziej podzielają ją rolnicy, częściej niż inni relatywizując odpowiedzialność za spowodowanie strat materialnych w zależności od sytuacji i celów protestu bądź uchylając się od wyrażania swojego zdania na ten temat.

Przekonanie, że niszczenie mienia, wyrządzanie szkód materialnych nie powinno pozostawać bezkarne, dominuje we wszystkich elektoratach partyjnych. Szczególnie mocno akcentują je zwolennicy UW i SLD (ponad połowa z nich zdecydowanie domaga się wyciągnięcia konsekwencji wobec ich sprawców).

★

★

★

Stosunek Polaków do protestów rolników można określić jako niejednoznaczny. Z jednej strony badani okazują zrozumienie, a w znacznym stopniu także akceptację celów, o które walczą rolnicy, z drugiej zaś odrzucają formy ich wystąpień - blokowanie dróg i torów kolejowych oraz wysypywanie na tory importowanego zboża. Krytyce form rolniczych protestów towarzyszy przekonanie, że osoby dopuszczające się niszczenia czyjegoś mienia oraz powodujące straty materialne powinny ponosić odpowiedzialność za wyrządzone szkody.

Opracowała
Beata ROGUSKA

A N E K S

PODZIAŁ NA REGIONY W BADANIACH CBOS

1. Region północny:

09 woj. elbląskie
10 woj. gdańskie
17 woj. koszalińskie
26 woj. olsztyńskie
39 woj. słupskie
41 woj. szczecińskie

2. Region zachodni:

11 woj. gorzowskie
12 woj. jeleniogórskie
20 woj. legnickie
45 woj. wałbrzyskie
47 woj. wrocławskie
49 woj. zielonogórskie

3. Region środkowozachodni:

05 woj. bydgoskie
13 woj. kaliskie
16 woj. konińskie
21 woj. leszczyńskie
29 woj. piłskie
32 woj. poznańskie
44 woj. toruńskie
46 woj. wrocławskie

4. Region środkowy:

01 woj. warszawskie
07 woj. ciechanowskie
24 woj. łódzkie
30 woj. piotrkowskie
31 woj. płockie
34 woj. radomskie
37 woj. sieradzkie
38 woj. skierniewickie

5. Region wschodni:

02 woj. białkopodlaskie
03 woj. białostockie
06 woj. chełmskie
22 woj. lubelskie
23 woj. łomżyńskie
28 woj. ostrołęckie
36 woj. siedleckie
40 woj. suwalskie
48 woj. zamojskie

6. Region południowo-wschodni:

15 woj. kieleckie
18 woj. krakowskie
19 woj. krośnieńskie
25 woj. nowosądeckie
33 woj. przemyskie
35 woj. rzeszowskie
42 woj. tarnobrzeskie
43 woj. tarnowskie

7. Region południowo-zachodni:

04 woj. bielskie
08 woj. częstochowskie
14 woj. katowickie
27 woj. opolskie

Tabela 1. Ludzie są często niezadowoleni z różnych rzeczy, decyzji, działań rządu lub innych władz i dają temu wyraz protestując w rozmaity sposób. Czy akceptuje Pan(i) czy też nie takie formy sprzeciwu lub protestu, jak blokowanie dróg?

	(%)			
	Akceptuję	Nie akceptuję	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	20	76	4	1084
Płeć				
Mężczyźni	21	76	3	514
Kobiety	19	75	6	571
Wiek				
18-24 lat	24	72	4	151
25-34	21	78	2	193
35-44	20	76	3	236
45-54	20	77	3	182
55-64	17	79	4	140
65 lat i więcej	17	72	11	183
Miejsce zamieszkania				
Wieś	29	63	8	397
Miasto do 20 tys.	12	86	2	113
od 21 do 100 tys.	16	82	2	249
101-500 tys.	13	84	3	209
501 tys. i więcej mieszk.	17	80	3	112
Region				
Północny	28	69	3	125
Zachodni	17	80	3	128
Środkowozachodni	19	77	3	175
Środkowy	20	76	4	176
Wschodni	22	72	6	129
Południowo-wschodni	23	71	6	152
Południowo-zachodni	14	81	5	199
Wykształcenie				
Podstawowe	24	66	10	356
Zasadnicze zawodowe	22	76	2	312
Średnie	16	83	1	342
Wyższe	11	88	1	74
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	11	89	0	57
Prac. umysł. niż. szczebla	17	83	1	89
Pracownicy fiz. - umysł.	24	75	1	79
Robotnicy wykwalifikowani	13	86	1	124
Robotnicy niewykwalifik.	19	74	7	71
Rolnicy	46	45	9	74
Pracujący na własny rach.	24	76	0	44
Bierni zawodowo				
Renciści	18	70	11	140
Emeryci	16	79	6	202
Uczniowie i studenci	27	66	6	64
Bezrobotni	24	75	1	88
Gospodynie domowe i inni	11	88	2	52
Pracuje w:				
sferze budżetowej	20	78	2	85
sekt. państw., publicznym	18	81	1	98
sp. właśc. pryw. i państwa	17	82	1	87
sekt. pryw. poza rolnict.	18	80	2	208
prywatnym gosp. rolnym	43	48	10	83
Dochody na jedną osobę				
Do 275 zł	25	71	3	239
276 - 399	26	69	5	170
400 - 549	16	81	4	224
550 - 799	16	80	4	153
Powyżej 799 zł	12	86	2	89
Ocena własnych war. mater.				
Złe	23	73	4	298
Średnie	21	74	5	524
Dobre	15	81	4	261
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	12	84	4	53
Raz w tygodniu	22	72	5	567
Kilka razy w miesiącu	24	72	4	176
Kilka razy w roku	14	84	3	203
W ogóle nie uczestniczy	16	82	3	84
Poglądy polityczne				
Lewica	22	76	2	219
Centrum	18	80	2	334
Prawica	21	77	1	297
Trudno powiedzieć	19	67	14	231

Tabela 2. Czy uważa Pan(i), że: 1 - rolnictwo powinno otrzymywać dotacje z budżetu państwa oraz być chronione cłami, nawet jeśli miałyoby to prowadzić do wzrostu cen żywności; 2 - rolnictwo nie powinno dostawać żadnych dotacji z budżetu państwa ani nie powinno być chronione cłami, gdyż przyczynia się to do wzrostu cen żywności (%)

	1	2	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	65	15	20	1084
Płeć				
Mężczyźni	71	14	15	514
Kobiety	60	16	24	571
Wiek				
18-24 lat	62	11	27	151
25-34	67	15	18	193
35-44	68	16	17	236
45-54	70	15	15	182
55-64	65	19	16	140
65 lat i więcej	60	14	26	183
Miejsce zamieszkania				
Wies	81	7	11	397
Miasto do 20 tys.	62	22	16	113
od 21 do 100 tys.	55	15	29	249
101-500 tys.	54	17	29	209
501 tys. i więcej mieszk.	57	28	14	112
Region				
Północny	66	17	17	125
Zachodni	71	11	18	128
Środkowozachodni	59	19	23	175
Środkowy	62	20	18	176
Wschodni	72	10	18	129
Południowo-wschodni	72	8	20	152
Południowo-zachodni	62	16	22	199
Wykształcenie				
Podstawowe	69	12	19	356
Zasadnicze zawodowe	68	12	20	312
Średnie	61	18	21	342
Wyższe	60	23	16	74
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	57	26	17	57
Prac. umysł. niż. szczebla	64	19	17	89
Pracownicy fiz. - umysł.	57	18	25	79
Robotnicy wykwalifikowani	60	19	21	124
Robotnicy niewykwalifik.	74	7	20	71
Rolnicy	95	0	5	74
Pracujący na własny rach.	61	26	13	44
Bierni zawodowo				
Renciści	67	11	22	140
Emeryci	59	19	22	202
Uczniowie i studenci	70	6	25	64
Bezrobotni	70	15	15	88
Gospodynie domowe i inni	61	9	30	52
Pracuje w:				
sferze budżetowej	64	23	14	85
sekt. państw., publicznym	64	16	20	98
sp. właśc. pryw. i państwa	64	23	13	87
sekt. pryw. poza rolnict.	61	15	24	208
prywatnym gosp. rolnym	93	0	7	83
Dochody na jedną osobę				
Do 275 zł	75	11	14	239
276 - 399	68	10	22	170
400 - 549	59	20	21	224
550 - 799	60	20	20	153
Powyżej 799 zł	63	20	16	89
Ocena własnych war. mater.				
Złe	67	11	21	298
Średnie	66	15	19	524
Dobre	62	19	19	261
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	59	15	26	53
Raz w tygodniu	69	12	19	567
Kilka razy w miesiącu	64	14	22	176
Kilka razy w roku	60	19	20	203
W ogóle nie uczestniczy	63	25	11	84
Poglądy polityczne				
Lewica	59	23	18	219
Centrum	70	11	19	334
Prawica	68	14	18	297
Trudno powiedzieć	64	12	23	231

Tabela 3. Jeśli rolnikom przestaje się opłacać produkcja zboża, to czy uważa Pan(i) za słuszne, aby państwo skupowało je po cenach wyższych niż rynkowe, dopłacając do tego z budżetu, czy też niesłuszne?

(%)

	Słuszne	Niesłuszne	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	55	29	16	1084
Płeć				
Mężczyźni	58	29	13	513
Kobiety	52	28	19	571
Wiek				
18-24 lat	40	44	16	151
25-34	50	38	12	193
35-44	62	25	12	236
45-54	56	25	19	182
55-64	60	24	15	140
65 lat i więcej	57	19	24	182
Miejsce zamieszkania				
Wieś	66	20	13	396
Miasto do 20 tys.	49	40	11	113
od 21 do 100 tys.	44	33	23	249
101-500 tys.	54	27	19	209
501 tys. i więcej mieszk.	45	41	13	112
Region				
Północny	61	25	14	125
Zachodni	65	24	12	128
Środkowo-zachodni	51	32	17	175
Środkowy	46	37	17	176
Wschodni	57	27	16	129
Południowo-wschodni	67	16	17	152
Południowo-zachodni	44	37	19	199
Wykształcenie				
Podstawowe	59	21	20	356
Zasadnicze zawodowe	54	28	17	312
Średnie	52	35	13	342
Wyższe	55	38	7	74
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	51	38	12	57
Prac. umysł. niż. szczebla	47	37	16	89
Pracownicy fiz. - umysł.	53	35	11	79
Robotnicy wykwalifikowani	53	26	19	124
Robotnicy niewykwalifik.	54	28	21	71
Rolnicy	75	18	8	74
Pracujący na własny rach.	38	57	5	44
Bierni zawodowo				
Renciści	61	19	20	140
Emeryci	59	22	19	202
Uczniowie i studenci	37	45	19	64
Bezrobotni	59	29	12	88
Gospodynie domowe i inni	45	34	21	52
Pracuje w:				
sferze budżetowej	67	20	13	85
sekt. państw., publicznym	55	32	13	98
sp. właśc. pryw. i państwa	44	38	18	87
sekt. pryw. poza rolnict.	47	36	18	208
prywatnym gosp. rolnym	78	14	8	83
Dochody na jedną osobę				
Do 275 zł	65	22	13	239
276 - 399	61	26	13	170
400 - 549	56	28	16	224
550 - 799	53	29	18	153
Powyżej 799 zł	41	40	19	89
Ocena własnych war. mater.				
Złe	61	23	17	298
Średnie	59	26	15	524
Dobre	41	41	18	261
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	55	31	14	53
Raz w tygodniu	60	23	17	567
Kilka razy w miesiącu	52	34	14	176
Kilka razy w roku	47	33	20	203
W ogóle nie uczestniczy	41	49	10	84
Poglądy polityczne				
Lewica	56	27	17	219
Centrum	51	33	16	334
Prawica	58	33	9	397
Trudno powiedzieć	55	18	27	231

Tabela 4. Dla poparcia swoich żądań rolnicy m.in. wysypali z wagonów importowane zboże blokując tory kolejowe. Czy uważa Pan(i), że taka forma dochodzenia swoich racji jest dopuszczalna czy też nie?

	(%)			
	Dopuszczalna	Niedopuszczalna	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	25	68	7	1084
Płeć				
Mężczyźni	28	67	5	514
Kobiety	24	68	8	571
Wiek				
18-24 lat	27	65	8	151
25-34	24	70	6	193
35-44	27	68	5	236
45-54	28	68	5	182
55-64	24	68	8	140
65 lat i więcej	24	66	10	183
Miejsce zamieszkania				
Wieś	33	59	8	397
Miasto do 20 tys.	19	77	5	113
od 21 do 100 tys.	18	75	8	249
101-500 tys.	27	67	6	209
501 tys. i więcej mieszk.	19	78	3	112
Region				
Północny	29	68	2	125
Zachodni	22	71	8	128
Środkowozachodni	25	69	6	175
Środkowy	25	70	5	176
Wschodni	32	59	9	129
Południowo-wschodni	24	65	10	152
Południowo-zachodni	23	70	7	199
Wysztalcenie				
Podstawowe	31	60	9	356
Zasadnicze zawodowe	29	63	8	312
Średnie	20	76	4	342
Wyższe	11	89	0	74
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	10	90	0	57
Prac. umysł. niż. szczebla	13	84	3	89
Pracownicy fiz. - umysł.	24	71	4	79
Robotnicy wykwalifikowani	28	61	11	124
Robotnicy niewykwalifik.	45	48	7	71
Rolnicy	48	46	5	74
Pracujący na własny rach.	21	71	8	44
Bierni zawodowo				
Renciści	26	64	9	140
Emeryci	24	68	8	202
Uczniowie i studenci	22	71	7	64
Bezrobotni	25	68	7	88
Gospodynie domowe i inni	14	81	5	52
Pracuje w:				
sferze budżetowej	25	72	3	85
sekt. państw., publicznym	31	65	4	98
sp. właśc. pryw. i państwa	17	81	2	87
sekt. pryw. poza rolnict.	22	69	9	208
prywatnym gosp. rolnym	46	47	7	83
Dochody na jedną osobę				
Do 275 zł	28	64	8	239
276 - 399	32	60	9	170
400 - 549	22	71	7	224
550 - 799	25	68	7	153
Powyżej 799 zł	13	84	3	89
Ocena własnych war. mater.				
Złe	29	62	9	298
Średnie	27	67	6	524
Dobre	19	76	6	261
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	20	74	6	53
Raz w tygodniu	27	66	7	567
Kilka razy w miesiącu	29	64	7	176
Kilka razy w roku	20	72	8	203
W ogóle nie uczestniczy	26	72	2	84
Poglądy polityczne				
Lewica	27	72	2	219
Centrum	25	70	5	334
Prawica	27	69	4	297
Trudno powiedzieć	24	58	17	231

Tabela 5. Jeśli ludzie protestujący przeciwko czemuś spowodują straty materialne albo zniszczenie czyjegoś mienia, to czy, Pana(i) zdaniem, powinni za to w jakiś sposób odpowiadać czy też nie powinni?

(%)

	Powinni	To zależy, o co im chodzi	Nie powinni	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	74	16	4	6	1084
Płeć					
Mężczyźni	75	17	4	5	514
Kobiety	72	16	4	8	571
Wiek					
18-24 lat	80	10	5	5	151
25-34	78	17	2	2	193
35-44	69	23	3	5	236
45-54	75	15	3	7	182
55-64	73	16	5	7	140
65 lat i więcej	68	15	5	12	183
Miejsce zamieszkania					
Wieś	65	21	4	11	397
Miasto do 20 tys.	81	12	3	4	113
od 21 do 100 tys.	77	14	4	4	249
101-500 tys.	78	14	4	4	209
501 tys. i więcej mieszk.	82	12	3	3	112
Region					
Północny	71	22	5	2	125
Zachodni	69	19	6	6	128
Środkowo-zachodni	78	10	4	8	175
Środkowy	75	17	3	5	176
Wschodni	68	19	5	7	129
Południowo-wschodni	71	19	1	9	152
Południowo-zachodni	78	13	4	5	199
Wykształcenie					
Podstawowe	63	19	7	12	356
Zasadnicze zawodowe	78	15	3	4	312
Średnie	79	17	1	3	342
Wyższe	79	11	4	6	74
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	80	14	2	4	57
Prac. umysł. niż. szczebla	81	13	1	4	89
Pracownicy fiz.-umysł.	71	24	4	1	79
Robotnicy wykwalifikowani	84	13	2	2	124
Robotnicy niewykwalifik.	74	17	4	6	71
Rolnicy	48	31	4	17	74
Pracujący na własny rach.	84	8	6	2	44
Bierni zawodowo					
Renciści	62	20	6	11	140
Emeryci	74	14	4	7	202
Uczniowie i studenci	88	1	8	3	64
Bezrobotni	66	24	2	7	88
Gospodynie domowe i inni	79	13	0	7	52
Pracuje w:					
sferze budżetowej	71	23	4	2	85
sekt. państw., publicznym	72	19	3	7	98
sp. właśc. pryw. i państwa	86	11	3	1	87
sekt. pryw. poza rolnict.	84	12	3	1	208
prywatnym gosp. rolnym	48	33	4	14	83
Dochody na jedną osobę					
Do 275 zł	67	22	4	7	239
276 - 399	72	16	4	9	170
400 - 549	80	16	2	6	224
550 - 799	81	12	3	4	153
Powyżej 799 zł	80	14	2	5	89
Ocena własnych war. mater.					
Złe	70	20	3	8	298
Średnie	71	18	4	7	524
Dobre	84	10	4	3	261
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	77	8	2	13	53
Raz w tygodniu	70	18	4	8	567
Kilka razy w miesiącu	71	19	5	5	176
Kilka razy w roku	81	13	3	3	203
W ogóle nie uczestniczy	79	15	0	6	84
Poglądy polityczne					
Lewica	78	15	3	4	219
Centrum	77	16	2	5	334
Prawica	74	16	6	5	277
Trudno powiedzieć	64	20	3	12	231